

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilu Udruženja Jugoslov. Učitelstva. — Poverjeništvu Ljubljana.

Vse spise, v oceni poslane knjige itd. se pošiljati samo na naslov:
Uredništvo Učiteljskega Tovarša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.
Rokopisov ne vračamo.
Vse pošiljatve je pošiljati franco.

Učiteljski Tovarš izhaja vsak četrtek pop.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 40— K
pol leta . . . 20— " " " "
četril leta . . . 10— " " " "
posamezna številka po 80 vin.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 60 vin za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 45 K.

Telefon uredništva št. 312.

Za oznanila je pisati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 90 vin.
" " " dvakrat . . . 80 " "
" " " trikrat . . . 50 " "
za nadaljnja izvršenja od petit-vrste po 40 vin.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništvu UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:
Upravništvo Učiteljsk. Tovarša v Ljubljani, Mestni trg št. 17/III.
Poštni čekovni urad št. 11.197.
Reklama vije so proste poštnine.

Naš položaj.

Ožji sosvet Udruženja Jugoslovanskega Učitelstva, poverjeništvu Ljubljana je na svoji seji 2. nov. t. l. razpravljalo o materialnem položaju učitelstva z ozirom na nove dražinske doklade in ugotovilo sledeče:

Rešitev povišanja dražinskih doklad za učitelstvo se ni izvršila tako gladko kakor bi bilo pričakovati kot samoobsebi umevno. Sosvet ugotavlja, da se še vedno dela razlika med učitelstvom in državnim uradništvom kljub temu, da je učitelstvo po členu 33 zakona o narodnih šolah z dne 23. jul. 1919 državno uradništvu.

Na podlagi došlih poročil ugotavlja sosvet, da bi bila naredba o novih dražinskih dokladah predložena ministrskemu svetu brez upoštevanja učitelstva, ako ne bi z vso vneto nosredovalno načelstvo Udruženja Jugoslovanskega Učitelstva v Beogradu, in bi bilo učitelstvo izven Srbije prezrto in izpuščeno iz naredbe še pri zadnjih razpravah, ako se ne bi z vso odločnostjo zavzeli za pokrajinsko učitelstvo naši odločni zagovorniki in nam naklonjeni ministri in poslanci.

Po ugotovitvi teh dejstev izreka ožji sosvet vse priznanje vodstvu Udruženja Jugoslovanskega Učitelstva v Beogradu: izreka svoje priznanje ministru prosvete Svetozarju Pribičeviću, ki je zastavil svoj gradni in osební vpliv za interese svojega podrejenega učitelstva, ter izreka svoje priznanje ministru dr. Vekoslavu Kukovcu, kot odločnemu zagovorniku pokrajinskega učitelstva na seji ministrskega sveta in ministru na razpoloženju dr. Albertu Kramerju za njegova odločna in vztrajna posredovanja.

Hkrati je ožji sosvet pri razpravi o materialnem položaju učitelstva konstatiral, da ne smatra še za urejeno vprašanje materialnega stanja upokoencev, katerih prejemki so z ozirom na vzgojno delo na sedaj vladajoči generaciji državljanov v najbednejših in najhujših razmerah naravnost krivični in sramotni za državo: enako je še neurejeno vprašanje plač strokovnem učitelstvu specialnih in meščanskih šol. Ožji sosvet vnovič poudarja zahtevo učitelstva po popolnem izjednačenju z ostalim državnim uradništvom in uvrstitvi učitelstva v splošno službeno pragmatiko državne uradništva, ter zahtevo po podržavljenju vsega šolstva.

Pričakujemo, da bodo vsi dosežki nam naklonjeni ministri in poslanci v bodočem narodnem predstavništvu izločevali nam še končno ureditve naših zahtev.

V Ljubljani, 2. novembra 1920.
Ožji sosvet Udruženja Jugoslovanskega Učitelstva — Poverjeništvu Ljubljana.

I. J.: Moderno vzgajališče v Nemški Avstriji.

Svetovna vojna je zasekala globoke rane v šolstvu vseh vojskajočih se držav. Mnogo časa bo še preteklo, predno se odstranijo in ublažijo vsi oni momenti, ki ovirajo uspešen razvoj šolstva in vzgoje ter zabranjujejo, da bi prišel svet v normalni tir predvojne dobe.

Posurovelost mladine — spremljevalka vsake vojne, napravlja mnogo skrbi odgovornim činiteljem. Vse države so marljivo na delu, da posvete največjo pozornost svoji bodočnosti — mladini.

V mnogih državah reformirajo šolstvo z največjo naglico, zametujejo stara

pedagoška načela in odpirajo pot novim principom. Kako se bo obnesla ta vzgojna »revolucija« nam pokaže bližnja bodočnost.

V Traiskirchenu, mestecu nemško-avstrijske republike se je nahajala do konca svetovne vojne znana topničarska kadetnica, v katero so se sprejemali navadno le sinovi iz višjih oficirskih in uradniških krogov.

Ta vojaški zavod je spremenila država v moderno vzgajališče. Je to pravzaprav srednja šola z internatom, ki se smatra v nemških pedagoških krogih za vzoren zavod in pravo pridobitev na šolskem in vzgojnem polju.

Tu se ne uče gojenci latinščine ali grščine, ne logaritmov in trigonometrije, ne pedantsko natančno zemljepisja ali zgodovine, prirodopisja ali prirodoslovja. Na podlagi materinega jezika si morajo prisvojiti gojenci toliko splošnega znanja, kolikor se zamore zahtevati od izobraženega državljana nemške avstrijske republike. Vzgaja se v zavodu v prvi vrsti za praktično življenje. To je glavni moment v bistvu tega vzgajališča.

Pri sprejemnih izpitih se gojencev ne izprašuje na način, ki ga nudijo n. pr. naši gimnazijski izpiti. V razgovoru z učiteljem mora pokazati deček svoji starosti odgovarjajočo splošno izobrazbo. Napiše se mu n. pr. tudi na tablo skupina besed, ki je vzeta iz kakega praktičnega ali vzgojnega stavka v čisto zmešanem redu. V najkrajšem času more povedati deček s pravilno vrsto besed ali pa vsaj uganiti njegovo smisel. Pokaže se mu tudi kaka geometrična figura, katero mora potem približno narisati na tablo.

Če je že sprejemni izpit nekaj posebnega in zanimivega, mora nas tembolj zanimati učni načrt tega zavoda, ki se nahaja sredi velikega, razkošnega parka. Gojenci se sprehajajo tod bosí, gologlavi, oblečeni v priprosto platneno obleko, ki se lahko vsak trenutek opere. Lega zavoda dopušča, da se posveča izredna pozornost telesni vzgoji mladine. Telovadba na prostem, skakanje, tekanje, plavanje, igre in sprehodi po obsežnem parku so pravi blagoslov za mladino, ki je vsled slabe prehrane po različnih mestih, zlasti Dunaju, telesno zelo zaostala.

Ker ima zavod lastno gospodarstvo, se nahaja v prostranih hlevih mnogo domače živine. Učni načrt zahteva da se seznanijo gojenci tudi z načinom življenja domačih živali, prehrana, snaga, najnavadnejše bolezni in zdravila zoper iste i. t. d.

Gojenci višjih razredov opazujejo čisto naravne pojave, ki so se jim pa doselej povsod skrbno prikrivali, kakor parjenje živali, porode itd.

V zavodu stanuje stalno tudi učiteljski zdravnik. On poučuje mladino o vsem, kar je potrebno, da si ohrani čisto dušo in zdravo telo.

Zavod ima svojo bolnišnico, ki jo oskrbuje omenjeni zdravnik. Gojenci najvišjih razredov spremljajo zdravnika po bolniških sobah ter se vadijo spoznavati najnavadnejše bolezni, ki jim je človek izpostavljen. Spoznavajo različna profilaktična sredstva, obvezujejo in razvezujejo različne rane, izpirajo in tudi opravljajo enostavne operacije. Znanje, ki si ga pridobe v zavodu zadostuje za najnavadnejše slučaje bolezni in nesreč, posebno v onih krajih, kjer ni zdravnika pri roki.

Kakor sem že omenil, je to zavod, ki resnično vzgaja za praktično življenje. Je to prvi poskus, ki se bo brezdvomno dobro obnesel in gotovo je, da bo sle-

dilo temu zavodu še več enakih širom republike.

Največja ovira zavodu je prehrana, na kateri trpi celotna nemško-avstrijska država. Vendar je lansko leto pomagala v tem oziru ameriška misija, ki je zalagala zavod z živili, a vendar gojencev ni razvadila, ker je bila hrana čisto priprosta: mleko in riž.

Najbolje so se počutili v zavodu Dunajčani. Prej bolj podobni skeletu nego normalno razvitemu dečku ali mladeniču, so postali rdeči, okrogli in zdravi, da so jih njihovi starši, bratje in sestre komaj spoznali, ko so prišli domov za časa počitnic.

V zavodu je bilo lansko leto 270 gojencev, oglasilo se jih je pa k sorednem izpitu petkrat toliko. Vsestranski in splošni učni načrt ne dopušča višjega števila.

V počitnicah se je vršilo na tem državnem vzgajališču več učiteljskih počitniških tečajev, za katere se je oglašilo nad tisoč učiteljev, a je bilo sprejetih le okroglo 200. Izbrali so udeležence tako, da so bili zastopani vsi okraji cele republike. Ti tečaji so bili nekaka priprava za splošno reformo šolstva v Nemški Avstriji. Pričakovati je, da se tudi ljudsko šolstvo temu načinu primerno reformira.

Nove potnine za učitelstvo in uradništvo.

(Uredba o povračilu stroškov državnim uslužbencem ob službenem potovanju in selitvi.)*

Uradnikom in drugim uslužbencem, ki se jim odredi, da po službenih opravkih potujejo izven kraja svojega stalnega službovanja ali ki se premeščajo iz enega kraja v drugega, pripadajo iz državne blaginje po natančnejših določilih te uredbe ta-le povračila stroškov:

A. Za službena potovanja v meial. kraljevine.

I. Dnevnice.

Dnevnice so velike in male ter se dele na polne in skrčene.

1. Velike dnevnice pripadajo državnim uslužbencem, ki so v redni službi pri posrednih in pokrajinskih oblastvih. Istotako pripada ta dnevica onim uslužbencem, ki so v redni službi pri oblastvih, katerih območje obsega več političnih okrajev (srezov, kotarov), če po službenih opravkih potujejo izven meje političnega okraja (sreza, kotara), v katerem je oblastvo.

2. Male dnevnice pripadajo državnim uslužbencem za vsa druga službena potovanja.

3. Polne dnevnice jim pripadajo, če traja službena potovanja do 45 dni: pri velikih dnevnicah se dele na povišane polne dnevnice in na normalne polne dnevnice.

a) Povišane polne dnevnice pripadajo državnim uslužbencem za prvih petnaest dni potovanja.
b) Normalne polne dnevnice pripadajo državnim uslužbencem za trideset dni in teko izza petnaestdnevne roka, določene za povišane polne dnevnice.

Pri malih polnih dnevnicah ni te razdelitve.

* Razglašena v »Službenih Novinah kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca« št. 222, izdanih dne 8. oktobra 1920.

4. Skrčene dnevnice pripadajo državnemu uslužbencu za vsak dan preko petindtridesetih dni, ki jih prebije v uradnem opravku na enem in istem kraju, dokler ostane na tem kraju.

Dnevnice se izplačujejo po tabeli št. 1.

5. Čas za dnevnice se računi:
- od ure odhoda do ure povratka: za vsakih polnih štiriindvajset ur se računji cela dnevica;
 - ako je ostanek večji nego dvanaest ur, se računji cela dnevica;
 - do dvanaest ur se računji polovica dnevnice;
 - če se ne označi v računu ura odhoda in povratka, se računji do pol dne.

Tabela št. 1.

Tekoča številka	Vrste uslužbencev	Za službena potovanja					
		Na ozemlju Srbije in Črne gore, iz Srbije in Črne gore v pokrajine in obratno		V pokrajinah izven Srbije in Črne gore, ne glede na to, v kakšnem denarju prejemajo plačo			
		Polne dnevnice	Skrč. dnevnice	Polne dnevnice	Skrč. dnevnice		
		povišane	normalne	povišane	normalne		
		za prvih 15 dni	za prvih 45 dni	za prvih 15 dni	za prvih 45 dni		
		dinarjev	kron	dinarjev	kron		
1.	Ministri	200	150	150	—	—	—
2.	Višji uradniki s plačo od 7000 dinarjev navzgor in od IV. čin. raz. navzgor	80	60	50	200	180	120
3.	Višji uradniki s sistemizirano letno plačo 5000 din. do 7000 din. in uradniki od VII. do IV. čin. raz.	60	50	40	160	140	100
4.	Ukazni uradniki s sistemizirano let. plačo pod 5000 din.; uradniki pod VII. činovnim razredom, svečeniki in učitelji	50	40	30	140	120	80
5.	Aspiranti, praktikan-ti, vežbeniki in drugi, ki so po dose-danjih predp. imeli pravico do dnevnice XI. čin. raz.	40	30	20	100	80	60
6.	Neukazni uslužbenci v Srbiji in Črni gori, poduradniki, manipulant, dnevničarji in pisarniški pomočniki	35	25	20	80	70	50
7.	Sluge in strežniki stal. in zač.	30	20	15	70	60	40
Male dnevnice		—		—		—	
Uslužbenci pod 2.		—		50	40	—	140
Uslužbenci pod 3.		—		40	35	—	120
Uslužbenci pod 4.		—		35	25	—	80
Uslužbenci pod 5.		—		25	20	—	60
Uslužbenci pod 6.		—		20	15	—	50
Uslužbenci pod 7.		—		15	12	—	40

II. Potnine za službena potovanja z vozom, po železnici in s tarnikom.

6. Če državni uslužbenci ob času službenega potovanja ne morejo potovati s tarnikom ali po železnici, ker teh prevoznih sredstev ni, jim gre povračilo voznih stroškov po kilometru in sicer:

uslužbencem pod 1. 2. 3. 4 in 5 tabele št. 1, po 3 dinarje v Srbiji in Črni gori in po 10 kron v ostalih pokrajinah, drugim pa po 2.50 dinarja, oziroma po 8 kron, za vsak kilometer